

Täysistunto

Tiistai 20.10.2015 klo 14.00—18.05

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi lapsilisälain ja elatustukilain 4 §:n muuttamisesta Hallituksen esitys HE 70/2015 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

17.12 **Annika Saarikko kesk:** Arvoisa puhemies! Jos eläisimme toisenlaisia talousaikoja, olisi tietysti paljon mukavampaa hallituspuolueen edustajana olla täällä vaikkapa esittelemässä ilomielin lisäyksiä lapsilisään toisin kuin nyt olemme joutuneet sekä tällä että viime kaudella menettelemään monien sosiaaliturvaetuksien suhteen. Niin tälläkin kaudella nyt Sipilän hallituksen talouspolitiikan, kestävyysvajeen ja talouden tasapainottamisen nimissä tehdään esityksiä, jotka ovat myös laskettavissa kiristyksiksi ja tietyllä tavalla heikennyksiksi sosiaaliturvan ja tässä tapauksessa lapsiperheiden näkökulmasta — sitä ei valitettavasti käy kiistäminen. Tämä vaikutus, joka esityksellä arvioidaan olevan, on kehyskaudessa 64,4 miljoonan euron suuruinen, eli isosta potista on kysymys.

Samalla kuitenkin iloitsen siitä, että vaikka joudumme tekemään tämän indeksisidonnaisuuden purkamisen, joka toki ehti olla voimassa käytännössä vain pari vuotta siten, että sen vaikutus tuntui lapsiperheille, olemme pystyneet satsaamaan muualle lapsiperheisiin — vaikkapa kunnalliseen kotiapuun hieman lisää rahaa, 10 miljoonaa, sosiaalihuoltolain hengen toteuttamiseksi kunnissa aidosti — ja rakentaneet yhden kärkihankkeen pelkästään lasten ja perheiden parempien palveluiden turvaamiseksi, siis kokonaisen uuden konseptin luomiseksi lasten ja perheiden palveluiden parhaaksi.

Ei siis hallituspuolueen täällä auta tätä esitystä hyväksi yrittää käydä selittämään, mutta rohkenen silti todeta, että iloitsen siitä, että me emme joutuneet tekemään suoranaisia leikkauksia lapsilisään — toisin kuin viime kaudella tapahtui, ja siihen kytkettiin vielä vero- ja vähennysjärjestelmä, joka ei auttanut niitä kaikkein pienituloisimpia perheitä — mutta selvää on tietysti, että esityksen vaikutuksissa nähdään, että ei tämä lapsiperheille hyvää ole tuomassa.

Ehkä meidän pitäisi käydä isomminkin keskustelua siitä, onko näissä indeksisidonnaisuuksissa jonkinlaista logiikkaa, kun katsotaan aika poukkoilevaa politiikkaa hallituksesta toiseen: milloin ne on sidottu indeksiin, milloin niistä on luovuttu, milloin hetken aikaa ne ovat kuuluneet, ja nyt toisaalta osa jäädytetään. Kaipaisin siis ehkä laajempaa johdonmukaisuutta yli puoluerajojen tähän indeksikeskusteluun.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2015 vp

17.14 Tuula Haatainen sd: Arvoisa puhemies! Lapsilisät sidottiin kansaneläkeindeksiin Vanhasen kakkoshallituksen toimesta, ja tuolloin keskustapuolue ja kokoomus veivät tämän esityksen läpi. Nyt tätä uudistusta ollaan purkamassa samojen puolueiden toimesta ja mukaan tähän leikkaukseen on saatu myös perussuomalaiset. Ihmettelenkin edustaja Saarikon tavoin tätä soutamista ja huopaamista: että siellä on ollut keskustapuolue tekemässä tätä eestaas-liikettä, ja kyllä tässä takki on matkalla kääntynyt monta kertaa.

Ennen vaaleja, vuonna 2014, vuosi ennen vaaleja, keskustapuolueen puheenjohtaja Sipilä ehdotti, että lapsilisien turvaamiseksi nostettaisiin tupakkaveroa, eli kun leikattiin lapsilisiä, niin hän esitti, että tupakkaverolla sitten kompensoitaisiin tätä. Nyt puheenjohtaja Sipilä on pääministeri, ja kysynkin, miksi nyt sitten, kun ollaan suurin hallituspuolue ja pääministeripuolue, tätä esitystä ei tehdä todeksi eli poisteta näitä leikkauksia sillä tupakan 45 sentin korotuksella. Jos se kerran oli silloinkin mahdollista, niin ei tässä ole kuin vuosi aikaa kulunut — sen pitäisi olla mahdollista myös nyt. Eli 64 miljoonaa euroa ollaan säästämässä.

Ja sitten toinen asia: tässä ollaan poistamassa myös lapsivähennys, jolla kompensoitiin tätä lapsilisäleikkausta pieni- ja keskituloisiin lapsiperheisiin, ja tämä myös heikentää entisestään tätä lopputulemaa, joka tästä seuraa.

Eli peräisin tällaista yhteneväistä, yhdenmukaista linjaa, eikä sellaista, että mennään eestaas-liikettä koko ajan näitten etuisuuksien kanssa — kansalaiset eivät pysy perässä. Mutta suurin kysymyshän tässä on se, että lapsiperheiden lapsilisät tulevat leikkaantumaan ja tulot pienenevät.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Vastauspuheenvuoro, edustajat Saarikko ja Katainen.

17.16 Annika Saarikko kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Haataiselle toteaisin, että totta, aikaa on kulunut vain vuosi, mutta valitettavasti talouspoliittinen tilannearvio on myös muuttunut heikompaan suuntaan sinä aikana. Ja kyllä, veroja kiristetään tällä kaudella hyvin monesta kohdasta ja osittain sen turvin meidän oli mahdollista toimia toisin kuin SDP:n valtiovarainministerin kaudella: me emme tee lapsilisään suoranaista leikkausta, siis sellaista euromääräistä poistoa, joka tuntuu kuukausittain jokaisen lapsilisiä saavan perheen kukkarossa.

Mitä tulee tähän lapsivähennykseen: Minä jotenkin haluan ymmärtää silloin sosialidemokraattien vedolla tehdyn esityksen hyvän tarkoituksen, mutta tosiasiaan oli se, että se entisestään sekavoitti kuviota. Se maksoi 2,5 miljoonaa Verohallinnon uudistuksena eikä lopulta auttanut niitä kaikkein köyhimpiä perheitä, jotka eivät tuloistaan maksa edes veroja.

17.17 Elsi Katainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun on kyse rahasta, niin me olemme tietysti herkkien asioiden äärellä, mutta kyllä nyt on otettava huomioon myös ne palveluihin tehtävät panostukset, mitä nyt ihan oikeastikin tehdään: ihan selkeitä euromääriä laitetaan niihin palveluihin ja niihin kuntapalveluihin, jotka ovat lapsiperheiden kovastikin käyttämiä.

Tästä Rinteen silloin viime kaudella kehittämästä verovähennysvaihtoehdosta on sanottava, että juuri ne heikkotuloisimmat perheet eivät sitten voineet siitä hyötyä: noin joka

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2015 vp

kuudes huonotuloisimmassa joukossa oleva perhe olisi jäänyt ilman juuri sitä kompensatiota ja huonommalle osalle.

Mutta nyt on tässä talouden tilanteessa kyllä kiinnitettävä huomiota kuitenkin siihen, että lapsiperheiden palveluihin, kunnallisiin palveluihin panostetaan nyt, ja siitä ihan varmasti lapsiperheet siinä arjessaan hyötyvät.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Kaksi vastauspuheenvuoroa vielä, ne siis voivat kestää minuutin, ja sitten mennään taas puhujalistaan.

17.18 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tämä kummallista, että mustaa ollaan puhumassa valkoiseksi riippuen siitä, millä tuolilla istutaan. Viime kaudella nimenomaan keskusta käytti useita, useita puheenvuoroja, joissa he esittivät vaihtoehtoja lapsilisistä leikkaamiselle, muun muassa tämä esille nostettu tupakkavero. Kyllä, SDP oli hallituksessa, jossa jouduttiin tekemään kipeitä, kipeitä päätöksiä esimerkiksi lapsilisän osalta, mutta me myös istuimme monta iltaa miettien sitä, miten se päätös saataisiin oikeudenmukaiseksi, ja siitä syntyi tämä lapsivähennysesitys. Ja ei pidä paikkaansa, että kaikista heikotuloisimmat lapsiperheet eivät olisi jollain tavalla tulleet huomioiduksi: He ovat toimeentulotukiasiakkaita. Kaikista heikoimmat lapsiperheet ovat toimeentulotukiasiakkaita, ja heille se kompensoitiin toimeentulotuen kautta.

17.19 Aino-Kaisa Pekonen vas: Arvoisa puhemies, voidaanko mennä suoraan puhujalistaan, niin voin käyttää tämän 2-minuuttisen tässä?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Kyllä voidaan, olkaa hyvä, jos haluatte itse.

Kiitos, rouva puhemies! Niin, tässä edustaja Saarikko vetoaa siihen, että tässä elämme vaikeita talousaikoja, ja näin on, me olemme vaikeassa taloustilanteessa, mutta säästöt ovat myös arvovalintoja. Se, että viime kaudella jouduttiin tekemään lapsilisiin euromääräisiä leikkauksia, ei minusta oikeuta leikkaamaan lapsilisiä uudestaan, ja kyllä minun mielestäni tämä indeksisidonnaisuuden poistaminen on myös leikkaus. Päinvastoin nyt mielestäni pitäisi tehdä mieluumminkin tasokorotus lapsilisään, jos muistelee niitä puheenvuoroja, mitä keskustapuolue käytti viime kaudella niin pääministeri Sipilän kuin peruspalveluministeri Rehulan suulla: silloin muun muassa silloinen sosiaali- ja terveystieteiden puheenjohtaja Rehula vaati hallitusta perumaan lapsilisäleikkaukset aivan ansioituneesti, ja olisi nyt odottanut jotain muuta kuin leikkauksia näihin.

Minun mielestäni se, että hallitus on päättänyt poistaa kokonaan tämän indeksisidonnaisuuden, on selvä signaali, ja meidän on turha edes odottaa mitään korotuksia lapsilisiin tulevinakaan vuosina. Säästösyistä indeksisidonnaisuutta on jäädytetty useasti, ja nyt se ollaan poistamassa kokonaan.

Lapsilisät ovat kestopuheenaihe täällä eduskunnassa, ja sen sietäisi saada vähän enemmänkin tuuletusta. Lapsilisiin liittyy monia asioita, joita meidän olisi hyvä pohtia joskus ajan kanssa paremmin.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi varsinainen puheenvuoro, edustaja Salonen, ja sen jälkeen sitten vastauspuheenvuoroja, Saarikko ja Katainen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2015 vp

17.21 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Itse olen hyvin pettynyt siihen, että lapsivähennystä ei tämän esityksen mukaan ilmeisesti olla jatkamassa. Täällä esille nousi, että kustannukset ovat sellaisia tai että systeemi on jollain tavalla vaikea. Tämä ei pidä paikkaansa. Ei se ole vaikea niille ihmisille, päinvastoin: se on ollut juuri niille lapsiperheille, jotka ovat työelämässä mutta ovat pienituloisia ja joilla tämä kulu menee ihan maidon ostamiseen ja lasten harrastuksen maksamiseen, tärkeä vähennys, ja nyt te olette sen poistamassa.

Kun katsotaan näitä indeksin poistamisen vaikutuksia, niin jos viime kaudella tämä leikkaus oli noin 7 prosentin luokkaa, niin nyt te teette tällä indeksin poistolla yli 4 prosentin poiston. Sen lisäksi tulee vielä lapsivähennys. Joten enpä nyt tässä olisi ihan niin sanomassa, että lapsiperheet olisi jotenkin erityisesti huomioitu.

No, sitten tässä teidän omassa hallituksen esityksessä on ihan selvästi sanottu, että indeksisidonnaisuuden lakkauttaminen luo uusia toimeentulotukiasiakasperiheitä, eli lapsiköyhyys lisääntyy. Itse asiassa viime kaudella täällä oppositio käytti hyviä puheenvuoroja — muistan, koska itsekkin olen pitänyt tätä sydämenasiana ja puhunut paljon lapsiperheköyhyydestä — ja muun muassa perussuomalaiset nostivat esille sen, että ainakin tätä lapsivähennystä pitäisi jatkaa, koska jos tilanne ei ole muuttunut, niin se lisää sitten lapsiperheköyhyyttä. Ja nyt kun te olette vallassa siellä hallituksessa, niin kuitenkin teot ovat erilaisia kuin mitä ovat nämä puheet.

Ja vielä lopuksi sanon, että kaksilapsisessa perheessä 25 euroa kuukaudessa — kyllä se on, edustaja Saarikko, leikkaus lapsiperheilta.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten oli nämä kaksi vastauspuheenvuoroa, edustajat Katainen ja Saarikko.

17.23 Elsi Katainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lapsiperheköyhyys on todella meidän yhteinen murheemme varmasti, eikä se tilanne ole paranemaan päin, eikä tätä mustaa olla kyllä valkoiseksi missään nimessä selittämässäkään. Mutta jos puhutaan siitä viime kaudesta tai sitä edellisestä tai muistellaan vielä vanhempiakin, niin kyllähän oli näin, että nimenomaan Kiviniemen hallituksen toimesta lapsilisä sidottiin indeksiin tuolloin 2010, ja se oli tietysti hyvä asia, mutta nyt ollaan jouduttu sitten — itse kukin hallitus — sen jälkeen näihin asioihin puuttumaan. Mutta koska taloudellinen tilanne on tämä, niin meidän on todellakin katsottava niitä hyviä asioita, mitä nyt kuitenkin ollaan lapsiperheiden hyväksi rakentamassa. Kuntatalouden vakaudesta on jo puhuttu, ja on myös muistettava se, että panostuksia työhön ja työttömyyden vähentämiseen on myös tehtävä, ja se on varmasti ihan kaikista paras myöskin lapsiperheiden tuki, että vanhemmilla on työtä. (Puhemies koputtaa) Työttömyys lisää sitten aina myöskin ongelmia lapsiperheissä.

17.25 Annika Saarikko kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on hyvä huomata se, että meillä on yhteinen huoli lapsiperheköyhyydestä ja jokainen vuorollaan vallassa ollessaan on joutunut tekemään tästä pyrkimyksestä huolimatta ikäviä päätöksiä. Haluan kuitenkin nyt tähdentää, että me olemme siis tekemässä sellaista esitystä, hallitus tuo tänne eduskuntaan meille käsiteltäväksi esityksen, jossa lapsiperheiden etuudet säilytetään nykytasolla, toisin kuin viime hallituskaudella, josta edustaja Salonen aika voimakkain sanankääntein nyt meitä moittii ja vertaa edelliseen kauteen — te sekä jäädytätte indeksin eli jätitte etuuden sille tasolle että lisäksi leikkasitte sitä ja päälle loitte lapsi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2015 vp

vähennyksen, joka ei auttanut kaikkein köyhimpiä perheitä, vaan kuten itsekin viittasitte, totta, toimeentulotukiluukulla olevat perheet ovat kaikkein köyhimpiä verrattuna niihin, joilla ikään kuin verotettava tulo on erityisen pieni. En oikein tajunnut tätä teidän logiikkaanne, koska toisaalta sitten kyseenalaistitte sen, että nyt tämäkin esitys vie ihmisiä toimeentulotukiluukulle.

Edustaja Pekoselle puolestani haluan sanoa, että arvostan vasemmiston linjakkuutta. Teidän mielestänne tähänkin voidaan ottaa (Puhemies koputtaa) lisää velkaa.

17.26 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Tämä 36 000 euron lapsivähennyksen osuus siis tarkoitti sitä, että he, jotka olivat jo toimeentulotukiasiakkaina ja joilla ei ollut verotettavaa tuloa, saivat sen kompensaaion siinä toimeentulotukea saadessaan. Mutta nythän tämä esitys itsessään ajaa ihmisiä toimeentulotuen piiriin, niin kuin tässä hallituksen esityksessä ihan totuudenmukaisesti todetaan.

Arvostan sitä, että luulen, että tällä hetkellä salissa tätä esitystä ovat puolustamassa juuri he, jotka eniten näistä leikkauksista murhetta kantavat. Harmi, että meitä täällä ei enempää ole, on sitten kyse opposition tai hallituksen kansanedustajista.

Kuitenkin haluaisin sanoa, että kyllä tässä nyt ollaan tekemässä pitkäaikaista periaatteellista linjausta nimenomaan lapsipoliittiseen kysymykseen. Me puhumme tästä ajasta, jolloin, kun pitää säästöjä tehdä, vuosittaiset indeksijäädytykset ovat olleet jollain tavalla viesti siitä, että taloudellisen tilanteen vuoksi on tehtävä nyt joku poikkeuksellinen toimenpide, mutta tämä linjaus on paljon pidempiaikainen. Kun talouden suhdanne alkaa kääntymään, lapsilisien osalta näin ei kuitenkaan tule olemaan. Ja me tiedämme kuitenkin, että nousua on syntynyt nimenomaan kuluttajien osalta jo tällä hetkellä. Eli kyllä katson, että tämä on pidempiaikainen päätös, periaatteellinen päätös, jota nyt tehdään.

Sitten vielä haluaisin sanoa tästä lapsiperheköyhydestä, että — aivan kuten edustaja Katainen täällä sanoi — tämä on ongelma, joka on ollut pitkään, ja on hirvittävän surullista, että me emme pysty pysäyttämään sitä, että esimerkiksi köyhyys ei periytyisi lapselle vanhemmilta.

17.28 Ben Zyskowiec kok: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Saarikko täällä muisteli edellistä vaalikautta, niin muistellaan sitten.

Edellisellä vaalikaudella edustaja Saarikko ja hänen ryhmätoverinsa arvostelivat julmetusti silloista hallitusta siitä, että jouduttiin tekemään säästöjä myös lapsilisiin. Kuinka monta kertaa saimmekaan kuulla täällä salissa — tai itse asiassa tuossa varsinaisessa salissa — että kyseessä on nimenomaan hallituksen ilkeämielinen arvovalinta, että hallitus haluaa juuri kurittaa erityisesti lapsiperheitä, ja siksi hallitus tekee näin inhottavia ratkaisuja lapsiperheitä koskien. Nyt edustaja Saarikko on hallituspuolueen kansanedustaja, ja hän ei ole kannattamassa viime vaalikaudella tehtyjen lapsilisäleikkausten kompensoimista, vaan päinvastoin hän on kannattamassa sitä, että lapsilisiä ei jatkossa sidota indeksiin.

Ehkä tämä nyt kertoo meille kaikille, että kyse näissä vaikeissa asioissa ei aina todellakaan ole mistään arvoalinnoista, vaan kyse on siitä, että kun ollaan vastuussa, joudutaan tekemään vaikeitakin taloudellisia päätöksiä, jotta pystyttäisiin edistämään kokonaistaloudellista hyvää, niin kuin nykyinenkin hallitus joutuu tekemään.

Varsinkin vihreät täällä joka päivä arvostelevat jotain hallituksen säästöä — ensin koulutussäästöjä, nyt on välikysymys eläkeläisistä, tänään kehitysyhteistyösäästöistä — ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2015 vp

aina kertovat, että heillä on kyllä vaihtoehtoja. Media on jopa ostanut tämän ajatuksen. En ymmärrä, miten kilometrikorvauksilla korvataan kaikki nämä sadat miljoonat eurot.

17.30 Annika Saarikko kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowiec puhui pitkällä parlamentaarisella kokemuksella siitä asemasta, joka edustajalla täällä on vaihdellen opposition ja hallituksen välillä, ja myönnän tietenkin itsekkin sen, että opposition penkiltä asioista on helpompi huudella. Haluan kuitenkin korostaa, että tämä hallitus ei tehnyt esitystä suoranaisesta lapsilisien leikkauksesta vaan indeksien jäädyttämisestä ja indeksien pitämisestä nykytasolla jatkossakin (Ben Zyskowiec: Poistamisesta!) — ikään kuin kokonaan poistamisesta, niin että etuus säilyy nykyisellä tasolla.

Mutta mitä tulee tähän arvovalintaan sen taustalla, niin samanaikaisesti me olemme kuitenkin tehneet päätöksiä lisäatsauksesta lapsiperheiden palveluihin, enkä ole ensimmäisessä puheenvuorossani, jota edustaja Zyskowiec ei valitettavasti kuullut, ollut täällä selittämässä hyväksi näitä päätöksiä. Pidän tätäkin politiikkaa siltä osin harmillisena, ja peräänkuulutin osaltani, vähän edustaja Salosen tavoin, sitä logiikkaa, minkä näissä indekseissä hallitus toisensa perään ottaa. Tietty johdonmukaisuus vallan vaihtuessa ja säästötarpeen kasvaessa viime kaudeltakin vielä lisää on ollut ontuva, että mikä milloinkin päätyy jäädytykseen, indeksien piiriin tai kokonaan sieltä pois.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja vielä yksi vastauspuheenvuoro.

17.31 Elsi Katainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvovalinnoista kun puhutaan, niin on kyllä muistutettava siitä, että nimenomaan keskustan aikana lapsilisät ylipäättään sidottiin indeksiin. (Ben Zyskowiec: Kokoomuksen vaatimuksesta, niin!) Niitä on sen jälkeen jouduttu muuttamaan, mutta nyt ei todellakaan ole tason laskemisesta kyse, mikä on arvovalinta myöskin sinänsä. Tämä indeksistä poistaminen tai indeksin jäädyttäminen on asia, johon on varmasti helpompi palata sitten parempina, tulevina aikoina, ja todellakin toivon, että näin voitaisiin joskus myöskin tehdä.

Me olemme kaikki yksimielisesti byrokratian purkutalkoissa olleet innokkaina. Se on yksi tätä hallitusta varmasti eniten yhdistävä asia, ja sen takia minä ihmettelen sitä, miksi tätä vähennysasiaakaan ollaan nyt niin innokkaasti vielä tuomassa, koska se todellakin olisi lisäämässä noin 2,5 miljoonan verran Verohallinnon tietojärjestelmien uusimiskustannuksia. (Puhemies koputtaa) Tämä olisi aivan päinvastaista, mihin me nyt olemme yhdessä olleet pyrkimässä.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Puhujalistaan.

17.33 Aino-Kaisa Pekonen vas: Arvoisa rouva puhemies! Ehkä edustaja Kataiselle pitää muistuttaa, että ei ole kysymys nyt siitä indeksin jäädyttämisestä vaan siitä indeksisidonaisuuden poistamisesta, ja se on mielestäni astetta vakavampi asia.

Mutta edustaja Saarikolle vastauksena: me tuomme kyllä vaihtoehtobudjettimme tänne saliin arvioitavaksi marraskuun aikana. Ja kyllä minun täytyy todeta, edustaja Saarikko, että kyllä minua todella huolettaa hyvinvointivelka, minkä me jätämme nyt jälkeemme näillä päätöksillä, näillä tosi rajuilla leikkauspäätöksillä, mitä muun muassa sosiaali- ja terveysvaliokunnassa olemme käsitelleet tässä viime päivinä. Minä uskon, että nimenomaan tällaisen hyvinvointivelan umpeen kurominen on ihan moninkertaisesti vaikeampaa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2015 vp

kuin sen rahallisen velan maksaminen sitten, kun meidän taloustilanteemme on siinä tilanteessa — toivottavasti hyvin pian — jolloin me pääsemme taas elpyvään Suomen talouteen ja voimme lyhentää valtionvelkaa entistä enemmän, maksaa sen pois. Mutta hyvinvointivelan umpeen kurominen on, edustajat, kollegat, paljon vaikeampaa.

17.34 Tuula Haatainen sd: Arvoisa puhemies! Vielä kerran ihmettelen tätä keskustan sanojen syömistä tässä asiassa. Kertaan vielä: Keskustapuolue pääministerin, silloisen puheenjohtaja Sipilän suulla ilmoitti vuonna 2014, vain vuosi ennen vaaleja, että tupakkaveron nostamisella 45 sentillä olisi voitu purkaa lapsilisäleikkaus. No, nyt ollaan hallituksessa. Vuosi kulunut. Eikö nyt olisi loogista odottaa, että pääministerin johdolla esitetään sitten tämä tupakkaveron nostaminen, joka nyt ollaan tekemässä, että nostetaan tupakkaveroa ja puretaan tätä säästöpäätöstä? Sitä odottaisin hallitukselta, kun on kyse poliittisesta puolueesta, joka tätä lupausta on voimallisesti puheenjohtajansa suulla toistanut ennen vaaleja. Mutta me emme sitä esitystä tänne ole saaneet, vaan päinvastoin keskustapuolueen voimakkaasti ajama indeksisidonnaisuus puretaan, jolla tullaan sitten itse asiassa leikkaamaan lapsilisiä. Eli perään tässä kuluttajansuojaa äänestäjille, jotka kuitenkin ihan vakavissaan ottavat ne puheet, joita tuolla toreilla ja turuilla annetaan.

Eli tämä tulee lapsiperheiden etuja leikkaamaan, ja sen lisäksi tästä poistetaan tämä verovähennysoikeus, jolla sitten tätä edellistä leikkausta kuitenkin pyrittiin kompensoimaan pieni- ja keskituloisille lapsiperheille, ja niin myös käytännössä ihan faktisesti rahassa tapahtuikin. Ja tämä poistetaan myös nyt tästä.

Eli kaiken kaikkiaan tämä lapsiperhepolitiikka ei vaikuta kovin linjakkaalta toiminnalta.

17.36 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Kysyitte, miksi olemme niin kovasti kannattamassa tätä lapsivähennystä, kun se olisi osa norminpurkoa. No, sen vuoksi, että kompenσαatio on niille perheille tärkeä. Vaikka se ei ole tälle järjestelmälle tärkeä, niin se kompenσαatio on näille perheille tärkeä. Sen vuoksi me kannatamme sitä.

Lapsiperheköyhyydestä puhuttaessa me kaikki tiedämme, että yksi köyhyydelle altistava tekijä on yksinhuoltajuus, ja sekin oli tämän lapsivähennyksen yksi tärkeä asia, että juuri yksinhuoltajille tämä kompenσαatio oli isompi, 100 euroa per lapsi, kahden lapsen yksinhuoltajalle 200 euroa. On isosta rahasta kysymys, nimenomaan yksinhuoltajaperheessä, isosta, isosta rahasta kysymys.

Edustaja Saarikko puhui siitä, että tehdään muita lisäsatsauksia lapsiperheille. No, me tiedämme, että leikkauksia tehdään päivähoidon osalta, koulutuksen osalta, monenmoisisa asioissa tehdään leikkauksia. Asiantuntijat puhuvat, että nyt on syntymässä sukupolvi lapsia, joille nimenomaan kasaantuu nyt säästötoimia. Nämä lapset joutuvat säästöjen maksumiehiksi, ja tämä lapsilisäindeksin poistaminen on yksi osa sitä.

Ja lopuksi vielä muistuttaisin, että kun indeksi jäädytetään, niin kyllä — silloin on mahdollisuus palata niihin, niin kuin täällä edustajat totesivat. Mutta kun nyt ei olla jäädyttämässä indeksiä, nyt ollaan poistamassa indeksiä. Tekisi mieli sanoa ja kysyä kädennostoäänestyksellä, että kuka ihan aikuisten oikeasti uskoo, että me olemme saamassa tämän takaisin joskus. Se on taas uusi taistelu. Nyt tehdään periaatteellinen arvovalinta sillä, että tämä poistetaan kokonaan eikä esimerkiksi jäädytetä niiden vuosien yli, jolloin on vaikea taloudellinen tilanne.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2015 vp

17.37 Annika Saarikko kesk: Arvoisa puhemies! Kyllä minä, edustaja Salonen, uskon, että näillä nyt varsin huolta herättävillä ja harmillisilla toimenpiteillä saamme Suomen sel-laiseen kuntoon, kun katsotaan vähän kauemmas, että meillä on sitten hyvinvointia jaetta-vissa myös sille sukupolvelle, johon hyvin voimakkaasti nyt viittaatte täällä kärsijän roo-liin jäävänä lasten sukupolvena. Toisaalta itse olen kuullut asiantuntijoiden arvioita, joi-den mukaan en sentään aivan vastaavalla retoriikalla lähtisi vertaamaan näitä toimenpitei-tämme 90-luvun laman leikkauksiin, jotka totisesti olivat tuhoisia. Toivon, että me osai-simme nyt olla hieman viisaampia kuin silloin.

Mitä tulee edustaja Haataisen esiin nostamaan tupakkaveroon, sekin tosiaan tässä halli-tuksen kokonaisuudessa on kiristykseen ja korotuksena tupakkaveroon ja sille on monta ot-tajaa tässä esityksessä. Kuten aiemmin totesin, vastineena sille me esimerkiksi onnistuim-me yhdessä kolmen puolueen voimin pitämään kiinni siitä, että lapsilisät säilyivät univer-saalina etuutena, oikeutena kaikille, ja emme tehneet summasuuruista alennusta siihen, ku-ten viime hallitus harmillisesti teki. Se olisi ollut huonoa politiikkaa tehdä se sama uudel-leen. Minä myönnän ja itse katson samoin, kuten aiemmin totesin, että tässä indeksien hoi-dossa, purussa ja poistossa tai jäädytyksessä tai lisäämisessä niitten piiriin, pitäisi olla parempaa loogisuutta, mitä kaikki viimeisimmät hallitukset yhdessä ovat harjoittaneet.

Mitä tulee tähän, että mitä lapsiperheille sitten annetaan kuitenkin näinä aikoina, minä ajattelen, että tämä kuntien valtionosuuksien säästäminen leikkauksilta ja julkisen talou-den hahmottaminen kokonaisuutena ja toisaalta siitä huolehtiminen, että kuntien tehtäviä ei lisätä ilman lisärahaa, on merkittävä linjaus myös suhteessa siihen, että perheiden palve-luissa me pystyisimme parempaan. Samoin me tiedämme, että useat kyselyt osoittavat, että kun lapsiperheeltä kysytään, mitä he haluavat, niin he haluavat yhteiskunnalta toimenpitei-tä, jotka tukevat perheen yhteistä aikaa, ja perheiden parempia palveluja (Puhemies koput-taa) näiden sosiaaliturvaetuksien sijaan, vaikka ne ovat toki joillekin elämääkin tärkeämpiä.

17.40 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! On kyllä pakko sanoa, että viime vuoden puheenvuoroissa oli paljon sellaista, mikä on piirtynyt mieleen, ja yksi oli esimerkiksi tämä 45 sentin korotus tupakka-askiin — nykyinen pääministeri Sipilä oli silloin kysynyt Kajaa-nin torin tupakkamiehiltä, ja tupakkamiehet olivat olleet sitä mieltä, että suoraan lapsilisiin olisivat valmiit sen laittamaan. Kyllä jään miettimään, mitä sanovat nyt nämä tupakkamie-het, joille korotus tehdään, mutta se ei menekään sinne lapsilisiin, niin kuin täällä luvattiin.

No, mitä sitten tulee koko tähän lapsilisäjärjestelmään, niin minä luulen, että se on sel-lainen keskustelu, joka jossain vaiheessa varmaan on syytä käydä. Me teemme aina näitä pieniä muutoksia siinä ahtaudessa, jossa kulloisessakin taloustilanteessa ollaan. Minä luu-len, että moni jotenkin kaipaisi täällä perustavanlaatuista yhteiskunnallista keskustelua sen osalta, että mikä on sitten lapsilisäjärjestelmän tulevaisuus ja miten me voisimme kohdis-taa varoja nimenomaan niille, jotka niitä kaikista eniten tarvitsevat, auttaa niitä lapsiper-heitä, joilla on jo tiukkaa, ja pystyisimme nostamaan nimenomaan näitä lapsia köyhyydes-tä.

17.41 Ben Zyskowitz kok: Arvoisa rouva puhemies! Ensin, mitä tulee tähän tupakkave-roon: Erinomainen asia, että hallitus sitä esittää korotettavaksi ja on sitoutunut koko vaali-kauden mittaan vuosittain sitä korottamaan, ja korotus saisi olla jopa kaavailtua suurempi. Se tuottaa valtiolle lisää tuloja, mutta ennen kaikkea, kun tupakan hintaa viritetään riittä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2015 vp

vän korkealle, se tehokkaammin estää uusia, lähinnä nuoria, ihmisiä aloittamasta tupakanpolttua.

Edustaja Saarikon puheenvuorossa olin hyvin tyytyväinen tähän "palvelut ennen tulonsiirtoa" -ajatukseen. Jos molempia ei voida kohentaa, niin todellakin hyvin monessa tilanteessa toimivat palvelut ovat tärkeämpiä kuin tulonsiirrot. Jos me ajattelemme esimerkiksi lapsiperhettä, niin useassa tilanteessa tärkeämpää on se, että esimerkiksi lapsiperheiden kotipalvelu pelaa paremmin, kuin se, että lapsilisää korotetaan. Jos me ajattelemme sairaita, niin yleensä heille paljon tärkeämpää on se, että terveyspalvelut pelaavat paremmin, kuin se, että sairauspäivärahaa korotetaan. Ja niin edelleen. Eli tätä ajattelua kaiken kaikkiaan yli puoluerajojen todellakin toivoisin.

Kolmanneksi haluan sanoa, että minun mielestäni meidän hallituspuolueiden edustajien ei kannata tässä aivan viimeisen päälle vanhoja, että on hienoa, kun tällä vaalikaudella vältyttiin lapsilisien leikkaukselta. Me olemme tilanteessa, jossa esimerkiksi tämä pakolaiskriisi tulee tuottamaan satoja miljoonia enemmän menoja valtiolle lähivuosina kuin mitä olemme budjetoineet ja ajatelleet. Ja voi olla, että lapsilisienkin säästöt tulevat vielä agendalle.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.